Załącznik
do Zarządzenia Nr 10/0101/2018 Rektora AJP
z dnia 14 lutego 2018 r.

PROCEDURA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

w Akademii im. Jakuba z Paradyża

Rozdział I.
Przepisy ogólne.

§ 1.

Celem procedury zarządzania ryzykiem jest zapewnienie realizacji polityki zarządzania ryzykiem w Akademii im. Jakuba z Paradyża.

§ 2.

Zakres procedury:

1) procedura zarządzania ryzykiem określa uprawnienia, odpowiedzialność i sposób postępowania pracowników/uczestników procesu zarządzania ryzykiem w Akademii im. Jakuba z Paradyża,
2) procedura zarządzenia ryzykiem odnosi się do jednostek organizacyjnych i komórek administracyjnych oraz pracowników Akademii im. Jakuba z Paradyża.

§ 3.

Użyte w zarządzeniu określenia oznaczają:

1) AJP – Akademia im. Jakuba z Paradyża, ul. Teatralna 25, 66-400 Gorzów Wielkopolski,
2) ryzyko – możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało wpływ na realizację założonych celów. Może mieć charakter negatywnego zagrożenia lub pozytywnej możliwości. Ryzyko jest mierzone wpływem (siłą oddziaływania/skutkiem) oraz prawdopodobieństwem jego wystąpienia,
3) przyczyna/czynnik ryzyka – zdarzenie, działanie, zaniechanie, które może spowodować wystąpienie ryzyka,
4) ryzyko nieodłączne – ryzyko wystąpienia niepożądanego zdarzenia, przy założeniu, że nie funkcjonują żadne mechanizmy kontrolne,
5) ryzyko rezydualne – ryzyko pozostające po zastosowaniu mechanizmów kontrolnych,
6) ryzyko kontroli – ryzyko, iż mechanizmy kontrolne okażą się nieskuteczne,
7) apetyt na ryzyko – poziom ryzyka, który jest oceniany jako dopuszczalny i uzasadniony. Apetyt na ryzyko może być wyrażony poprzez serię limitów, określonych dla poszczególnych poziomów kierownictwa np.: upoważnienie do podpisywania umów do określonej wartości. Apetyt na ryzyko może być ustalony odrębnie dla poszczególnych obszarów działalności AJP,
8) kierownicy wyższego szczebla – dla potrzeb niniejszej polityki przyjmuje się, iż kierownikami wyższego szczebla są: prorektorzy, dziekani, kanclerz, kwestor oraz pozostali kierownicy jednostek organizacyjnych AJP.

Rozdział II.
Odpowiedzialność i uprawnienia.

§ 4.

Rektor AJP:

1) odpowiada za zarządzanie ryzykiem w AJP,
2) określa politykę i procedurę zarządzania ryzykiem,

3) podejmuje działania zmierzające do zapoznania pracowników z celami AJP, określonymi w:
    a) ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 ze zm.),
    b) Statucie AJP, stanowiącym załącznik do Uchwały Nr 34/000/2017 Senatu AJP z dnia 1 września 2017 r.,
    c) Strategii Rozwoju AJP na lata 2016-2025, stanowiącej załącznik do Uchwały 41/000/2016 Senatu AJP z dnia 22 listopada 2016 r.,
    d) planach działalności,
4) podejmuje działania mające na celu podniesienie poziomu wiedzy pracowników na temat ryzyka, tj. wzrostu świadomości występowania ryzyka w działalności AJP, wpływu ryzyka na osiągnięcie przez AJP celów, możliwości ograniczania ryzyka i konieczności jego stałego monitorowania,
5) podejmuje decyzję o wszczęciu działań mających na celu dokonanie identyfikacji, opisu i oceny ryzyka, mającego wpływ na osiągnięcie przez AJP celów,
6) określa właścicieli ryzyka, którymi mogą być:
    a) Rektor,
    b) kierownicy wyższego szczebla,
7) określa poziomy akceptowalnego ryzyka (apetyt na ryzyko) dla różnych rodzajów działalności AJP i dla różnych poziomów kierownictwa w wewnętrznych aktach prawnych AJP, decyzjach lub w imiennych pełnomocnictwach i upoważnieniach,
8) podejmuje decyzje w sprawie odpowiedzi na ryzyko, w przypadku ryzyka strategicznego i określonych ryzyk operacyjnych,
9) podejmuje decyzje w sprawie wprowadzenia zmian w systemie zarządzania ryzykiem i systemie kontroli wewnętrznej.

§ 5.

Kierownicy wyższego szczebla AJP:

1) odpowiadają przed Rektorem za zarządzanie ryzykiem związanym z obszarem działania AJP, za który odpowiadają zgodnie z zakresem powierzonych im obowiązków,
2) podejmują działania zmierzające do zapoznania podległych im pracowników z celami AJP,
3) podejmują działania mające na celu podniesienie poziomu wiedzy podległych im pracowników na temat ryzyka, tj. wzrostu świadomości występowania ryzyka w działalności AJP, wpływu ryzyka na osiągnięcie przez AJP celów, możliwości ograniczania ryzyka i konieczności jego stałego monitorowania,
4) są właścicielami ryzyka związanego z obszarem działania AJP, za który odpowiadają zgodnie z zakresem powierzonych im obowiązków,
5) przekazują komitetowi ds. ryzyka informacje dotyczące ryzyka występującego w nadzorowanym przez siebie obszarze działań,
6) podejmują decyzje w sprawie odpowiedzi na ryzyko, w granicach udzielonych im przez Rektora upoważnień i pełnomocnictw,
7) odpowiadają przed Rektorem za monitorowanie ryzyka występującego w nadzorowanym przez siebie obszarze działań,
8) przedstawiają Rektorowi informację o rezultatach prowadzonego monitoringu ryzyka, występującego w nadzorowanym przez siebie obszarze działań.

§ 6.

1. Komitet ds. ryzyka AJP:
   1) promuje wiedzę na temat zarządzania ryzykiem,
   2) dokonuje identyfikacji i opisu ryzyka,
   3) przeprowadza ocenę ryzyka,
   4) przedstawia propozycję właścicieli ryzyka,
   5) przedstawia Rektorowi propozycję działań, będących odpowiedzią na ryzyko,
   6) prowadzi rejestr ryzyka.
2. Skład komitetu ds. ryzyka określa polityka zarządzania ryzykiem, ustalona przez Rektora.
3. Przewodniczącego komitet ds. ryzyka wskazuje Rektor.

§ 7.

Pracownicy jednostek organizacyjnych i komórek administracyjnych AJP:

1) dokonują dla przełożonego identyfikacji i opisu ryzyka występującego w wykonywanych przez siebie zadaniach,
2) prowadzą monitorowanie ryzyka występującego w wykonywanych przez siebie zadaniach,
3) przedstawiają kierownikom wyższego szczebla informację o wystąpieniu nowego ryzyka lub o zmianach w ryzyku już zidentyfikowanym, a także o skuteczności mechanizmów kontroli wewnętrznej.

§ 8.

Audytor wewnętrzny AJP:

1) wspomaga Rektora w prowadzeniu działań mających na celu podniesienie poziomu wiedzy pracowników na temat ryzyka, tj. wzrostu świadomości występowania ryzyka w działalności AJP, wpływu ryzyka na osiągnięcie przez AJP celów, możliwości ograniczania ryzyka i konieczności jego stałego monitorowania,
2) jest członkiem komitetu ds. ryzyka i uczestniczy w jego pracach, poprzez wykonywanie czynności doradczych, w szczególności w zakresie metodyki identyfikacji i oceny ryzyka,
3) przeprowadza niezależne badanie i ocenę kontroli zarządczej w AJP, w wyniku których Rektor uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tego systemu.

Rozdział III.
Procedura.

§ 9.

Opis postępowania (identyfikacja i opis ryzyka):

1) Rektor podejmuje decyzję o wszczęciu działań mających na celu dokonanie identyfikacji i opisu ryzyka, mającego wpływ na osiągnięcie przez AJP celów,
2) Rektor, prorektorzy, kanclerz i kwestor podejmują działania mające na celu przygotowanie pracowników do dokonania identyfikacji i opisu ryzyka, poprzez podniesienie ich poziomu wiedzy na temat ryzyka, tj. wzrostu świadomości występowania ryzyka w działalności AJP, wpływu ryzyka na osiągnięcie przez AJP celów, możliwości ograniczania ryzyka i konieczności jego stałego monitorowania, a przede wszystkim na temat metod identyfikacji ryzyka stosowanych w AJP i sposobów dokumentowania przeprowadzonej identyfikacji ryzyka,
3) Rektor, prorektorzy, kanclerz i kwestor organizują przeprowadzenie identyfikacji i opisu ryzyka, tj.: wskazują osoby, które dokonają identyfikacji i opisu ryzyka (spośród pracowników jednostek), określają okres w którym czynności te będą wykonywane,

dostarczają wskazanym przez siebie osobom druk pn.: profil ryzyka, stanowiący załącznik 1 do zarządzenia,

4) osoby, o których mowa w pkt 3, przeprowadzają samoocenę ryzyka. Na samoocenę ryzyka składają się: przegląd działań, określenie ich celu, zidentyfikowanie ryzyka towarzyszącego tym działaniom i jego opisanie poprzez podanie jego przyczyn i skutków, stosowanych mechanizmów kontrolnych i przedstawienie propozycji usprawnień. Samoocena ryzyka dokumentowana jest w postaci profili ryzyka. Wskazane osoby mogą również zgłaszać komitetowi ds. ryzyka zidentyfikowane przez siebie ryzyka, związane z całokształtem działań podejmowanych przez AJP,
5) osoby, o których mowa w pkt 3, przekazują sporządzone przez siebie profile ryzyka komitetowi ds. ryzyka, za pośrednictwem swoich przełożonych,
6) komitet ds. ryzyka dokonuje identyfikacji ryzyka zagrażającego realizacji celów AJP i je opisuje, określając przyczyny i skutki wystąpienia ryzyka, stosowane mechanizmy kontrolne i propozycje usprawnień. Identyfikacja i opis ryzyka jest dokumentowana w postaci profili ryzyka,
7) audytor wewnętrzny wspiera osoby dokonujące identyfikacji i opisu ryzyka poprzez doradztwo w zakresie metodyki identyfikacji ryzyka, określonej w Polityce zarządzania ryzykiem.

§ 10.

Ocena ryzyka:

1) komitet ds. ryzyka przeprowadza ocenę ryzyka, wykorzystując profile ryzyka, sporządzone podczas identyfikacji i opisu ryzyka,
2) ocena ryzyka jest przeprowadzana z zastosowaniem metody wskazanej w polityce zarządzania ryzykiem, tj. punktowej oceny ryzyka. Fakt przeprowadzenia oceny ryzyka musi być udokumentowany w formie pisemnej, a jej elementem musi być matryca (mapa) punktowej oceny ryzyka, której wzór stanowi załącznik 2 do zarządzenia. Pomocniczo, w celu przedstawienia oceny ryzyka, komitet ds. ryzyka może stosować metodę delficką,
3) rezultaty przeprowadzonej oceny ryzyka są odnotowywane w profilach ryzyka,
4) komitet ds. ryzyka przedstawia Rektorowi wyniki przeprowadzonej w AJP identyfikacji i oceny ryzyka, na wspólnym posiedzeniu komitetu ds. ryzyka i Rektora,
5) na posiedzeniu, o którym mowa w pkt 4, określani są właściciele ryzyk i apetyt AJP na poszczególne ryzyka.

§ 11.

Odpowiedź na ryzyko:

1) komitet ds. ryzyka przedstawia Rektorowi propozycję działań, będących odpowiedzią na ryzyko,
2) decyzje w sprawie odpowiedzi na ryzyko podejmują, w zależności od rodzaju i oceny ryzyka:
    a) Rektor – ryzyko strategiczne, ryzyko operacyjne wymagające intensywnego zarządzania i ryzyko operacyjne wymagające obowiązkowego zarządzania,
    b) Kierownicy wyższego szczebla – ryzyko operacyjne wymagające stałego zarządzania i ryzyko operacyjne wymagające stałego monitorowania,
3) podstawą decyzji w sprawie ewentualnych działań, które należy podjąć w celu ograniczenia ryzyka (odpowiedzi na ryzyko) jest porównanie oceny ryzyka z apetytem na ryzyko oraz porównanie kosztów wdrożenia środków służących ograniczeniu ryzyka ze spodziewanymi korzyściami ze zmniejszenia tego ryzyka,
4) działania podejmowane w stosunku do ryzyka mogą polegać na:

a) zakończeniu działalności obarczonej zbyt dużym ryzykiem,
b) przeniesieniu ryzyka/transferze ryzyka np.: ubezpieczenie, przekazanie określonych zadań jednostce /firmie zewnętrznej,
c) zmniejszeniu ryzyka/redukcji ryzyka do akceptowalnego poziomu np.: poprzez ustalenie procedur postępowania i mechanizmów kontroli wewnętrznej,
d) tolerowaniu ryzyka i ewentualnym opracowaniu planów awaryjnych na przypadki urzeczywistnienia się ryzyka,
e) monitorowaniu ryzyka,

5) komitet ds. ryzyka odnotowuje odpowiedź na ryzyko w profilu ryzyka,
6) komitet ds. ryzyka prowadzi rejestr ryzyka, który powinien zawierać co najmniej następujące informacje:
   a) numer ryzyka,
   b) cel działalności AJP, na który ryzyko ma wpływ,
   c) nazwę ryzyka i jego właściciela.

Integralną częścią rejestru ryzyka są profile ryzyka i matryca punktowej oceny ryzyka.

§ 12.

Monitorowanie ryzyka i komunikacja:

1) monitorowanie ryzyka ma na celu ustalenie czy ryzyko nadal występuje, czy pojawiło się nowe ryzyko, czy prawdopodobieństwo i oddziaływanie ryzyka zmieniło się oraz czy mechanizmy kontroli wewnętrznej są skuteczne. Monitorowaniu podlega zarówno działalność uczelni, jak i zmiany zachodzące w środowisku zewnętrznym np.: zmiany polityczne, ekonomiczne, legislacyjne, społeczne,
2) monitorowanie ryzyka jest procesem ciągłym, w który zaangażowani są wszyscy pracownicy AJP,
3) kierownicy wyższego szczebla odpowiadają przed Rektorem za monitorowanie ryzyka występującego w nadzorowanym przez siebie obszarze działań,
4) pracownicy jednostek organizacyjnych lub komórek administracyjnych odpowiadają przed swoimi bezpośrednimi przełożonymi za monitorowanie ryzyka występującego w wykonywanych przez siebie zadaniach,
5) pracownicy jednostek organizacyjnych lub komórek administracyjnych przedstawiają kierownikom wyższego szczebla informację o wystąpieniu nowego ryzyka lub o zmianach w ryzyku już zidentyfikowanym, a także o skuteczności mechanizmów kontroli wewnętrznej,
6) kierownicy wyższego szczebla przekazują rektorowi informację o rezultatach prowadzonego monitoringu ryzyka, występującego w nadzorowanym przez siebie obszarze działań,
7) audytor wewnętrzny uczestniczy w procesie zarządzania ryzykiem w szczególności poprzez niezależne badanie i ocenę kontroli zarządczej (w tym zarządzania ryzykiem), w wyniku którego Rektor uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tego systemu. Wyniki przeprowadzonego badania audytor wewnętrzny zamieszcza w sprawozdaniu z audytu, które przekazuje Rektorowi i kierownikom audytowanych jednostek,
8) informacje, o których mowa w ust. 6, oraz sprawozdania, o których mowa w ust. 7, a także wyniki audytów/kontroli zewnętrznych są podstawą do podjęcia przez Rektora/kierowników wyższego szczebla decyzji o niezbędnych zmianach w systemie zarządzania ryzykiem i systemie kontroli wewnętrznej.

Rozdział IV.
Przepisy końcowe.
§ 13.

Dokumenty związane:

1) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2077),
2) Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Min. Fin. z 2009 r. Nr 15, poz. 84)
3) Zarządzenie Nr 87/0101/2017 Rektora AJP z dnia 1 września 2017 r. w sprawie zakresu obowiązków Rektora, prorektorów, kanclerza i jego zastępców
4) Zarządzenie Nr 95/0101/2017 Rektora AJP z dnia 1 września 2017 r. w sprawie zakresu obowiązków pełnomocników Rektora,
5) Zarządzenie Nr 9/0101/2018 Rektora AJP z dnia 14 lutego 2018 r. w sprawie wprowadzenia Polityki zarządzania ryzykiem,
6) *Zarządzenie ryzykiem w sektorze publicznym. Podręcznik wdrożenia systemu zarządzania ryzykiem w administracji publicznej w Polsce* (podręcznik zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Finansów).

§ 10

Załączniki, formularze:

1) załącznik 1: Profil ryzyka,
2) załącznik 2: Matryca punktowej oceny ryzyka